

COMISIWN FFINIAU LLYWODRAETH LEOL I GYMRU

**ADRODDIAD BLYNYDDOL A CHYFRIFON
2001/2002**

COMISIWN FFINIAU LLYWODRAETH LEOLI I GYMRU ADRODDIAD BLYNYDDOL 2001/2002

Datganiad y Cadeirydd

Mae'r Comisiwn, yn ystod y flwyddyn, wedi ymgymryd ag ystod eang o waith o fewn y pwerau statudol sy'n rheoli ein gweithgaredd. Cyhoeddwyd Cynigion Terfynol y Comisiwn ar gyfer yr arolwg o'r ffin rhwng Sir Gaerfyrddin a Sir Benfro yn ardal Cymunedau Clunderwen a Gorllewin Llandysilio a hefyd ar gyfer yr arolwg rhwng Ceredigion a Sir Benfro yn ardal Llandudoch ym mis Rhagfyr 2001.

Parhaodd yr arolwg o'r ffin rhwng Sir Ddinbych a Bwrdeistref Sirol Wrecsam a ddechreuodd ym mis Awst 2000 gyda chyhoeddi cynigion Drafft y Comisiwn ym mis Medi 2001. Gohiriwyd Cynigion Terfynol y Comisiwn, y disgwyliwyd iddynt gael eu cyhoeddi erbyn diwedd mis Mawrth 2002, tan yr ail wythnos ym mis Ebrill 2002 oherwydd gwylliau'r Pasg.

Cyhoeddwyd Cynigion Drafft y Comisiwn ar gyfer yr arolwg o'r ffin rhwng Bwrdeistrefi Sirol Casnewydd a Thor-faen yn ardal Llantarnam ym mis Gorffennaf 2001 a chyhoeddwyd y Cynigion Terfynol ym mis Mawrth 2002. Dechreuodd y Comisiwn ar y gwaith o gynnal arolwg o'r ffin rhwng Dinas a Sir Caerdydd a Bwrdeistref Sirol Bro Morgannwg yn ardal Ffordd Gyswllt Grangetown ym mis Gorffennaf 2001. Roedd yr arolwg hwn yn cynnwys mân newid i'r ffin, ond nid oedd yn cynnwys unrhyw eiddo. Ar ôl derbyn y sylwadau cychwynnol, penderfynodd y Comisiwn beidio â chyhoeddi Cynigion Drafft ond, gyda chytundeb y prif gynghorau, i fynd yn syth at y Cynigion Terfynol. Cyhoeddwyd Cynigion Terfynol y Comisiwn ym mis Ionawr 2002.

Ar 11 Mawrth 2002, rhoddodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru gyfarwyddiadau i'r Comisiwn, o dan Adran 56(1)(c) y Ddeddf, i gynnal arolwg o'r siroedd a gedwir yng Nghymru. Gan gofio nad oes dealltwriaeth eang o rôl y siroedd a gedwir, cyhoeddodd y Comisiwn lyfryn canllaw a ddsbarthwyd gyda'r llythyrau cychwynnol a ddechreuodd yr arolwg ym mis Mawrth 2002.

Caiff manylion ein harolygon eu cynnwys yn yr adroddiad ond, o'r cychwyn, hoffwn bwysleisio mai ein prif amcan yw cyflwyno cynigion er budd llywodraeth leol effeithiol a chyfleus mewn modd annibynnol a gwrthrychol. Fel rhan o'n gweithdrefnau rydym yn ymgynghori mor eang â phosibl ac o ganlyniad, rydym wedi derbyn llawer iawn o lythyrau yn ystod y flwyddyn. Rydym wedi ystyried pob sylw ac er ein bod yn gwneud cynigion y bydd rhai pobl yn anochel yn anghytuno â hwy, rydym yn gwerthfawrogi pob cyfraniad gan ein bod yn asesu'r dystiolaeth cyn dod i'n casgliadau.

Hoffwn ddiolch i'r Athro Sunderland a Mr. Lloyd Fitzhugh am eu cyfraniad i waith y Comisiwn ers sawl blwyddyn. Hoffwn hefyd ddiolch i'm cyd-Gomisiynwyr a'r Ysgrifenyddiaeth am eu cymorth parhaus drwy'r flwyddyn.

Mrs. SUSAN SMITH LLB
Cadeirydd

CYNNWYS

1.	CYFLWYNIAD	1
	- Y Comisiwn.....	1
	- Dyletswyddau Statudol.....	2
	- Gweithdrefn Arolygu.....	3
2.	AMCANION.....	4
	- Targedau	4
3.	GWEITHGAREDD YN Y FLWYDDYN FLAENOROL	5
	- Arolygon o'r Trefniadau Etholiadol.....	5
	- Arolygon o'r Prif Ardaloedd.....	5
	- Arolygon o'r Cymunedau	6
4	GWAITH Y COMISIWN	7
	- Arolygon o'r Prif Ardaloedd.....	7
	- Arolygon o'r Siroedd a Gedwir.....	7
	- Arolygon o'r Cymunedau	7
5.	RHEOLAETH GORFFORAETHOL: POLISIŌAU AC ARFER	8
	- Datganiad Rheoli, Memorandwm Ariannol a Chodau	8
	- Cyllideb ac Archwiliad.....	8
	- Cynllun Iaith Gymraeg	9
	- Hyfforddiant a Thechnoleg Gwybodaeth	9
6.	CYFRIFON	10

1. CYFLWYNIAD

Y Comisiwn

- 1.1 Sefydlwyd Comisiwn Ffiniau Llywodraeth Leol i Gymru ym mis Mehefin 1974 o dan delerau Adran 53 Deddf Llywodraeth Leol 1972 (Deddf 1972). Dynodir swyddogaethau statudol y Comisiwn yn Adrannau 54 i 78 Deddf 1972 fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994 (Deddf 1994). Darpara Atodlen 8 i Ddeddf 1972 ar gyfer cyfansoddiad a threfniadau'r Comisiwn.
- 1.2 Nod y Comisiwn yw:

Cynnal arolygon o ardaloedd llywodraeth leol a threfniadau etholiadol yng Nghymru, gyda'r bwriad o ystyried a ddylid cyflwyno cynigion i Gynulliad Cenedlaethol Cymru i weithredu newidiadau sy'n ymddangos i'r Comisiwn yn rhai sy'n ddymunol er budd llywodraeth leol effeithiol a chyfleus.

1.3 Aelodaeth

O 1^{af} Ebrill i 31^{ain} Rhagfyr 2001:

Cadeirydd: Yr Athro E. Sunderland OBE LL YH MA PhD LLD FIBiol,
Dirprwy Gadeirydd: Mr. E. F. L. FitzHugh OBE DL YH,
Aelod: Mrs. S. G. Smith LLB.

O 1^{af} Ionawr i 31^{ain} Mawrth 2002:

Cadeirydd: Mrs. S. G. Smith LLB.
Dirprwy Gadeirydd: Mr. J. E. Davies ICSA IPFA
Aelod: Mr. D. H. Roberts BSc DMS MBCS MIMgt.

Gwneir apwyntiadau i'r Comisiwn gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Estynnwyd cyfnod swydd y Cadeirydd a'r Dirprwy Gadeirydd hyd at fis Rhagfyr 2001 tra bod cyfnod Mrs. Smith yn parhau hyd at fis Ebrill 2002. Cwblhaodd yr Athro Sunderland a Mr. FitzHugh eu hapwyntiadau ar 31^{ain} Rhagfyr 2001. Penodwyd Mrs. Susan Smith fel Cadeirydd o'r 1^{af} Ionawr 2002. Penodwyd Mr. John E. Davies a Mr. Dennis H. Roberts fel aelodau newydd o'r dyddiad hwnnw hefyd. Mr. Lloyd FitzHugh oedd Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a daeth Mr. Davies yn Gadeirydd newydd ar y Pwyllgor hwn yn sgil ei ethol fel Dirprwy Gadeirydd. Mae'n rhaid i'r Comisiwn gael o leiaf un siaradwr Cymraeg, ac ar gyfer cyfnod ei swydd, roedd y rôl statudol hon yn perthyn i'r Athro Sunderland. Mae Mr. Davies a Mr. Roberts bellach yn ateb y gofyniad hwn.

Mae'r Comisiynwyr ar hyn o bryd yn aelodau o gyrff cyhoeddus eraill. Mae Mrs. Smith yn Aelod o Gomisiwn Ffiniau Cymru, yn Gadeirydd Pwyllgor Safonau Cyngor Sir Penfro ac roedd yn Gyfarwyddwr Anweithredol o Ymddiriedolaeth GIG Caerdydd a'r Fro. Mae Mr. Davies yn Gyfarwyddwr Anweithredol ar gyfer Ymddiriedolaeth GIG Gogledd Orllewin Cymru. Mae'r Athro Sunderland yn Gadeirydd Project Gwlyptiroedd Cymru Asiantaeth yr Amgylchedd ac yn Gadeirydd y Comisiwn ar Drefniadau Etholiadol (Cynulliad Cenedlaethol Cymru). Mae Mr FitzHugh yn Gadeirydd Ymddiriedolaeth GIG Gogledd Ddwyrain Cymru.

Fel arfer cynhelir cyfarfodydd y Comisiwn unwaith y mis yn ôl gofynion y rhaglen waith. Mae'n arfer cyffredin gan y Comisiwn i ymweld â lleoliad yr arolygon, yn enwedig mewn perthynas ag arolygon ardaloedd (ffiniau). Er budd effeithlonrwydd, caiff archwiliadau safle eu cyfuno â chyfarfodydd y Comisiwn lle bynnag y bo'n bosibl. Cynhaliwyd unardeg o gyfarfodydd yn ystod 2001/02.

Archwilydd Cyffredinol Cymru yw archwilydd allanol y Comisiwn, tra bod contractau'n bodoli i ddarparu gwasanaethau archwiliad mewnol, cyfreithiol, cyfrifo, cyfieithu ac argraffu.

Yr Ysgrifenyddiaeth

- 1.4 Lleolir ysgrifenyddiaeth y Comisiwn yn Nhŷ Caradog, 1-6 Plas St. Andrews, Caerdydd. Ar ddechrau'r flwyddyn roedd 4 aelod o staff. Llenwir swydd yr Ysgrifennydd gan gyflogai uniongyrchol y Comisiwn yn rhan amser, tra roedd y 3 aelod arall yn weision sifil ar secondiad o Gynulliad Cenedlaethol Cymru yn gweithio'n llawn amser.

Dyletswyddau Statudol

- 1.5 Prif ddyletswyddau'r Comisiwn yw:

Ardaloedd Llywodraeth Leol

- i) Cynnal arolygon o'r holl brif ardaloedd yng Nghymru at ddiben ystyried a ddylid cynnig newidiadau i Gynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n ymddangos yn rhai sy'n ddymunol i'r Comisiwn er budd llywodraeth leol effeithiol a chyfleus;
- ii) Ystyried ceisiadau am arolygon gan awdurdodau lleol;
- iii) Ystyried adroddiadau a wneir gan brif gynghorau mewn perthynas ag arolygon ardaloedd cymuned a gynhaliwyd ganddynt a gwneud argymhellion i Gynulliad Cenedlaethol Cymru;

Trefniadau Etholiadol

- iv) O dan ddarpariaethau yr adran 64 newydd a ychwanegwyd at Ddeddf 1972 gan Adran 6 Deddf 1994, cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl etholiad cyffredin cynghorwyr ar gyfer unrhyw un o'r prif ardaloedd yng Nghymru a gynhaliwyd ym 1995 roedd yn ofynnol i'r Comisiwn:
 - a) Gynnal arolwg o'r trefniadau etholiadol ar gyfer yr ardal honno gyda'r bwriad o ystyried y trefniadau etholiadol yn y dyfodol; a
 - b) Llundio cynigion ar gyfer y trefniadau hynny; a
- v) Heb fod yn llai na deg nac yn fwy na phymtheg mlynedd ar ôl cwblhau'r arolwg cychwynnol ac wedi hynny, ar gyfnodau tebyg, cynnal arolwg o'r trefniadau etholiadol ar gyfer pob prif ardal yng Nghymru.

Cyfarwyddiadau

- vi) Gall Cynulliad Cenedlaethol Cymru gyfarwyddo'r Comisiwn i gynnal arolwg o Gymru gyfan, neu o unrhyw un neu fwy o ardaloedd llywodraeth leol neu rannau o ardaloedd o'r fath yng Nghymru.

Gweithdrefn Arolygu

- 1.6 Mae Adran 60 Deddf 1972 yn diffinio'r canllawiau gweithdrefnol sydd i'w dilyn wrth ymgymryd â phob arolwg. Camau sylfaenol arolwg yw:
 - i) Cyhoeddi dyddiad dechrau'r arolwg pan wahoddir awgrymiadau a sylwadau cychwynnol erbyn dyddiad penodol;
 - ii) Cyhoeddi cynigion drafft y Comisiwn pan wahoddir sylwadau arnynt yn yr un modd erbyn dyddiad penodol; a
 - iii) Cyhoeddi cynigion terfynol wedi hyn dylai unrhyw sylwadau pellach gael eu cyfeirio ar ôl hyn at Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

2 AMCANION

- 2.1 Noddir y Comisiwn gan Adran Moderneiddio Llywodraeth Leol Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae'r Comisiwn yn destun i Arolygon Polisi bob pum mlynedd. Mae'r rhain yn darparu canllawiau strategol a pholisi tymor canolig ar gyfer cynlluniau blynyddol y Comisiwn. Dechreuodd y cyfnod cynllunio strategol diwethaf gydag Arolwg Polisi o'r Comisiwn a gynhaliwyd gan y Swyddfa Gymreig ym 1993. Arweiniodd argymhellion yr arolwg hwnnw at gynnydd sylweddol uwch na'r lefelau blaenorol yng ngwaith y Comisiwn gan ddechrau adeg etholiad y prif gynghorau cysgodol ym mis Mai 1995, ac yn ymestyn hyd at yr etholiadau llywodraeth leol a gynhaliwyd ym mis Mai 1999 a thu hwnt iddynt. Roedd y rhan fwyaf o waith y Comisiwn yn ystod y cyfnod hwnnw mewn ymateb i Gyfarwyddiadau a gyhoeddwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol i gynnal arolwg o drefniadau etholiadau pob un o'r prif gynghorau yn unol ag amserlen cyflwyno i ddod i ben erbyn mis Rhagfyr 1999.

Targedau

- 2.2 Yn ystod yr arolwg o'r trefniadau etholiadol pennodd y Comisiwn ddeuddeg mis ar gyfer pob arolwg. Ymgorfforwyd y cyfnod hwn mewn rhaglen o arolygon etholiadol a galluogodd y Comisiwn i gyflawni'r gwaith o fewn y terfynau amser a nodwyd yn y Cyfarwyddiadau statudol. Mae'r Comisiynau cymharol yn Lloegr a'r Alban hefyd yn pennu deuddeg mis ar gyfer y math hwn o waith.
- 2.3 Roedd y cyfarwyddiadau gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru i'r Comisiwn gynnal arolygon ardal hefyd yn cynnwys terfynau amser penodedig, ac fel arfer mae'r rhain yr un fath â'r rhai ar gyfer cyfarwyddiadau trefniadau etholiadol, er y rhoddir ystyriaeth i gymhlethdod pob arolwg. Nod y Comisiwn hefyd yw cwblhau arolygon ardal a gynhaliwyd ar gais awdurdodau lleol o fewn deuddeg mis.
- 2.4 Caiff y gweithdrefnau i'w dilyn wrth gynnal arolwg eu diffinio yn ôl statud, gan alw ar y Comisiwn i hysbysu ac ymgynghori'n eang ac ystyried sylwadau cyn gwneud unrhyw gynigion terfynol i Gynulliad Cenedlaethol Cymru.
- 2.5 Nid oes unrhyw gyfnodau amser statudol ar gyfer yr ymgynghoriad nac unrhyw un o gamau eraill y gweithdrefnau, ac fe'u gweithredir yn ôl disgrisiwn y Comisiwn. Mae'r Comisiwn wedi rhoi ystyriaeth ofalus i'r angen am ddarparu digon o amser i gyflwyno safbwyntiau awdurdodau lleol a phobl eraill sydd â diddordeb. Gosodir targedau o fewn deuddeg mis i arolwg ar gyfer y camau cyhoeddusrwydd ac ymgynghori, cynhyrchu adroddiadau drafft a therfynol a'r amser sydd ei angen i asesu'r materion dan sylw. Fodd bynnag, mae'n rhaid i'r Comisiwn ystyried amgylchiadau penodol weithiau ac, oni bai fod terfynau amser penodedig yn bodoli, maent yn hyblyg wrth gadw at dargedau.

3. GWEITHGAREDD YN Y FLWYDDYN FLAENOROL

Arolygon o'r Trefniadau Etholiadol

- 3.1 Dechreuodd yr arolwg pellach dan gyfarwyddiadau Cynulliad Cenedlaethol Cymru mewn perthynas â'r trefniadau etholiadol yng Nghymunedau'r Bont-faen gyda Llanfleiddan, Dinas Powys, Llancarfan, Llanfair, Llan-maes, Llanilltud Fawr, Llanfihangel, Penllyn, y Rhŵs a Sain Dunwyd ym Mro Morgannwg ym mis Mai 2000. Cyhoeddwyd Adroddiad o'r Cynigion Drafft ym mis Medi a chyhoeddwyd y Cynigion Terfynol ym mis Mawrth 2001, yn unol â'r Cyfarwyddiadau. Mae'r Cynigion Terfynol yn diwygio'r trefniadau etholiadol ar gyfer Bro Morgannwg a gyflwynwyd ym mis Mawrth 1998 gan y Comisiwn ar gyfer yr ardaloedd a nodwyd.
- 3.2 Cwblhaodd hyn y rhaglen, a ddechreuodd ym 1995, o gynnal arolygon ar drefniadau etholiadol y 22 prif gyngor.

Arolygon o Brif Ardaloedd

- 3.3 Cwblhawyd yr arolwg o'r ffin rhwng Dinas a Sir Abertawe a Bwrdeistref Sirol Castell Nedd Port Talbot yn ardal Heol Pontardawe ym mis Gorffennaf 2000, a chyhoeddwyd yr adroddiad terfynol yn argymhell i Gynulliad Cenedlaethol Cymru y dylid adlinio'r ffin bresennol i gynnwys adeiladau 162 – 172 Heol Pontardawe o fewn Dinas a Sir Abertawe.
- 3.4 Cwblhawyd yr arolwg o'r ffin rhwng Bwrdeistrefi Sirol Rhondda Cynon Taf a Bro Morgannwg i'r de o'r M4 ym mis Mawrth 2001. Argymhellodd y Comisiwn na ddylid adlinio'r ffin bresennol i ddilyn yr M4 ond argymhellodd newid bach i'r ffin i gynnwys dau anheddle ym Mro Morgannwg.
- 3.5 Parhaodd yr arolwg o'r ffin rhwng Sir Gaerfyrddin a Sir Benfro yn ardal Cymunedau Clunderwen a Gorllewin Llandysilio ddechreuwyd ym mis Tachwedd 1999 gyda chyhoeddi Cynigion Drafft y Comisiwn ym mis Chwefror 2001.
- 3.6 Parhaodd yr arolwg rhwng Ceredigion a Sir Benfro yn ardal Llandudoch ddechreuwyd ym mis Mawrth 2000 gyda chyhoeddi'r Adroddiad o Gynigion Drafft y Comisiwn ym mis Rhagfyr 2000.
- 3.7 Ym mis Gorffennaf 2000 rhoddodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru gyfarwyddiadau i'r Comisiwn gynnal arolwg o'r ffin rhwng Cymunedau Llangollen a Llandysilio yn Sir Ddinbych a Chymunedau Penycae, Cefn, Llangollen Wledig, Y Waun, Glyntraian a Llansantffraid Glyn Ceiriog ym Mwrdeistref Sirol Wrecsam. Dechreuodd yr arolwg ym mis Awst 2000. O ganlyniad hysbyswyd y Comisiwn gan Gyngor Sir Dinbych y byddent yn ceisio cael Arolwg Barnwrol mewn perthynas â phenderfyniadau Cynulliad Cenedlaethol Cymru i roi cyfarwyddiadau i'r Comisiwn gynnal yr arolwg hwn. Credai'r Cyngor na fyddai'n briodol cwrdd â chynrychiolwyr y Comisiwn tan iddynt gael canlyniad yr Arolwg Barnwrol. Ar ôl gwrthod caniatâd i wneud cais am Arolwg Barnwrol ar 24 Tachwedd 2000, bu'n bosibl i'r Comisiwn barhau â'r arolwg a chynnal cyfarfodydd gyda'r ddau brif gyngor ym mis Rhagfyr 2000 a mis Chwefror 2001 ac, ym mis Mawrth 2001, mynychodd gyfarfod blynyddol y dref a gynhaliwyd gan Gyngor Tref Llangollen.
- 3.8 Dechreuodd y Comisiwn gynnal arolwg o'r ffin rhwng Bwrdeistrefi Sirol Casnewydd a Thor-faen yn ardal Llantarnam ym mis Ionawr 2001.

3.9 Parhawyd yr arolygon y cyfeiriwyd atynt ym mharagraffau 3.5–3.8 yn 2001/2002.

Arolygon o'r Cymunedau

3.10 Cyflwynodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr argymhellion o dan adran 55(2) y Ddeddf i'r Comisiwn ar gyfer is-rannu Cymuned Cynffig yn ddwy gymuned ar wahân. Dechreuodd y Comisiwn ystyried adroddiad y Cyngor Bwrdeistref Sirol ym mis Hydref 2000 a gwnaed cynigion yn cadarnhau argymhelliad y Cyngor Bwrdeistref Sirol i Gynulliad Cenedlaethol Cymru ym mis Mawrth 2001.

4. GWAITH Y COMISIWN YN YSTOD 2001/2002

Arolygon o'r Prif Ardaloedd

- 4.1 Cyhoeddwyd Cynigion Terfynol y Comisiwn ar gyfer yr arolwg o'r ffin rhwng Sir Gaerfyrddin a Sir Benfro yn ardal Cymunedau Clunderwen a Gorllewin Llandysilio ym mis Rhagfyr 2001.
- 4.2 Cyhoeddwyd Cynigion Terfynol y Comisiwn ar gyfer yr arolwg rhwng Ceredigion a Sir Benfro yn ardal Llandudoch ym mis Rhagfyr 2001.
- 4.3 Parhaodd yr arolwg o'r ffin rhwng Sir Ddinbych a Bwrdeistref Sirol Wrecsam a ddechreuwyd ym mis Awst 2000 gyda chyhoeddi cynigion Drafft y Comisiwn ym mis Medi 2001. Gohiriwyd Cynigion Terfynol y Comisiwn, y disgwyliwyd iddynt gael eu cyhoeddi erbyn diwedd mis Mawrth 2002, tan ail wythnos mis Ebrill 2002 oherwydd gwylliau'r Pasg.
- 4.4 Cyhoeddwyd Cynigion Drafft y Comisiwn ar gyfer yr arolwg o'r ffin rhwng Bwrdeistrefi Sirol Casnewydd a Thor-faen yn ardal Llantarnam ym mis Gorffennaf 2001 a chyhoeddwyd y Cynigion Terfynol ym mis Mawrth 2002.
- 4.5 Dechreuodd y Comisiwn gynnal arolwg o'r ffin rhwng Dinas a Sir Caerdydd a Bwrdeistref Sirol Bro Morgannwg yn ardal Ffordd Gyswllt Grangetown ym mis Gorffennaf 2001. Roedd yr arolwg hwn yn cynnwys mân newid i'r ffin, heb gynnwys unrhyw eiddo. Ar ôl cael y sylwadau cychwynnol, penderfynodd y Comisiwn beidio â chyhoeddi Cynigion Drafft ond, gyda chytundeb y prif gynghorau, i fynd yn syth i'r Cynigion Terfynol. Cyhoeddwyd Cynigion Terfynol y Comisiwn ym mis Ionawr 2002.

Arolwg o'r Siroedd a Gedwir

- 4.6 Ar 11 Mawrth 2002, rhoddodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru gyfarwyddiadau i'r Comisiwn, o dan Adran 56(1)(c) y Ddeddf, i gynnal arolwg o'r siroedd a gedwir yng Nghymru. Gan gofio nad oes dealltwriaeth eang o rôl y siroedd a gedwir, cyhoeddodd y Comisiwn lyfryn canllaw a ddosbarthwyd gyda'r llythyrau cychwynnol a ddechreuodd yr arolwg ym mis Mawrth 2002.

Arolygon o'r Cymunedau

- 4.7 Cyflwynodd Cyngor Sir Powys argymhellion ym mis Mai 2001, o dan adran 55(2) y Ddeddf, ar gyfer newidiadau i'r ffin rhwng Cymunedau Llanbadarn Fynydd, Llanbister ac Abaty Cwmhir. Cyflwynwyd cynigion y Comisiwn i Gynulliad Cenedlaethol Cymru ym mis Ebrill 2002 (yn ystod y flwyddyn ariannol 2002/03).
- 4.8 Cyflwynodd Cyngor Sir Dinbych argymhellion ym mis Mehefin 2001, o dan adran 55(2) y Ddeddf, i'r Comisiwn ar gyfer newidiadau i'r ffiniau rhwng Cymunedau Dyserth, Prestatyn, Rhuddlan a'r Rhyl. Cyflwynwyd cynigion y Comisiwn i Gynulliad Cenedlaethol Cymru ym mis Ebrill 2002 (yn ystod y flwyddyn ariannol 2002/03).

5. RHEOLAETH GORFFORAETHOL: POLISIÂU AC ARFER

Datganiad Rheoli, Memorandwm Ariannol a Chodau

- 5.1 Mae Datganiad Rheoli a Memorandwm Ariannol cysylltiedig yn disgrifio'r berthynas rhwng y Comisiwn a Chynulliad Cenedlaethol Cymru ac yn galw am gyflwyno Cynlluniau Gweithredol Blynyddol ac Adroddiadau Blynyddol i Gynulliad Cenedlaethol Cymru at ddibenion cynllunio, cyllido ac asesu perfformiad. Cynhelir cyfarfodydd cyswllt chwarterol a chyfarfod arolwg blynyddol gydag adran nawdd Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Gwahoddwyd y Comisiwn i gyflwyno eu Hadroddiad a Chyfrifon Blynyddol i Bwyllgor Llywodraeth Leol a Thai Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar 27 Tachwedd 2002.
- 5.2 Mabwysiadwyd Cod Ymarfer Arfer Da ar gyfer Comisiynwyr ac mae cofrestr o fuddiannau ariannol uniongyrchol ac anuniongyrchol y Comisiynwyr ar gael i'r cyhoedd eu harchwilio. Gellir trefnu i'w gweld drwy gysylltu â'r Ysgrifennydd yn swyddfeydd y Comisiwn. Mae yna god tebyg mewn perthynas â staff.
- 5.3 Mae'r Comisiwn yn cwrdd fel Pwyllgor Archwilio, wedi'i gadeirio gan Ddirprwy Gadeirydd y Comisiwn. Yn ystod y flwyddyn cyfarfu'r Pwyllgor Archwilio bedair gwaith.
- 5.4 Mabwysiadwyd arferion gwaith sy'n gytûn ag egwyddorion gonestrwydd, ymgynghori a chymwynasgarwch. Er enghraifft, rhydd y Comisiwn gyhoedduswydd eang i'w bwriad i gynnal pob arolwg ac ysgrifennu at ac ymweld â'r awdurdod lleol dan sylw i drafod yr arolwg a gwahodd eu sylwadau cychwynnol. Ar gyfer pob arolwg mae'r Comisiwn yn cyhoeddi datganiad i'r wasg ar eu cynigion drafft a'u cynigion terfynol a chyflenwir digon o gopiâu o'r adroddiadau i alluogi iddynt gael eu dosbarthu am ddim i bob aelod o'r prif gyngor, cynghorau cymuned a llyfrgelloedd lleol. Mae nifer o gopiâu ar gael hefyd i drigolion lleol ar gais. Rhydd gwefan y Comisiwn: www.lgbc-wales.gov.uk wybodaeth am y Comisiwn, cynnydd yr arolygon a chyfle i weld adroddiadau blaenorol. Yn ystod y flwyddyn mabwysiadodd y Comisiwn God Ymarfer ar Gŵynion a Chod Ymarfer ar Fynediad i Wybodaeth Gyhoeddus. Fel rhan o'r ail, caiff cofnodion y cytunwyd arnynt o gyfarfodydd y Comisiwn eu cyhoeddi ar y wefan.
- 5.5 Ym mis Hydref 2001 cynhaliodd y Comisiwn eu pedwerydd Cyfarfod Agored Blynyddol, yng Nghaernarfon y tro hwn.

Cyllideb ac Archwiliad

- 5.6 Nid oedd gwariant y Comisiwn ar gostau staff, taliadau gweithredol eraill a chaffaeliadau o asedion sefydlog yn ystod 2001/2002 o £302,303 ar sail ariannol o fewn y dyraniad grant-mewn-cymorth ar gyfer y flwyddyn o £287,300. Roedd hyn oherwydd dau gynnydd mawr o £9,280 a £21,740 yn ymwneud â gwariant 2000/2001 a dalwyd yn ystod y flwyddyn ariannol 2001/2002. Derbyniodd y Comisiwn gymeradwyaeth o'r gorwariant hwn ar sail arian parod gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae'r Comisiwn yn ymroddedig i gyflawni gwerth am arian wrth brynu nwyddau a gwasanaethau.
- 5.7 Er mwyn sicrhau effeithlonrwydd a gwerth am arian mae cyfres gynhwysfawr o gyfarwyddiadau desg sy'n ymwneud â systemau a gweithdrefnau mewn grym. Mae Grant Thornton, archwilwyr mewnol y Comisiwn, wedi cynnal archwiliad mewnol o'r systemau a'r gweithdrefnau hyn dros sawl blwyddyn. Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi cynnal yr archwiliad allanol o gyllid y Comisiwn.

Cynllun Iaith Gymraeg

- 5.8 Dymuna'r Comisiwn gadarnhau y gall y cyhoedd ddelio â hwy yn Gymraeg. Ym mis Gorffennaf 1998, mabwysiadodd y Comisiwn eu Cynllun Iaith Gymraeg yn unol â darpariaethau Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 a Gorchymyn Cynlluniau yr Iaith Gymraeg (Cyrff Cyhoeddus) 1996. Mae'r Comisiwn bellach wedi cyhoeddi eu pedwerydd adroddiad blynyddol i Fwrdd yr Iaith Gymraeg ar weithrediad y cynllun. Wrth grynhoi, mae'r adroddiad yn cadarnhau bod y Comisiwn yn cydymffurfio â'r mesurau, yr amserlen a'r targedau a bennir yn eu cynllun. Cynhwysir tystiolaeth o'r ymrwymiad i'r **egwyddor y bydd y Comisiwn, wrth gynnal busnes cyhoeddus yng Nghymru, yn trin yr iaith Gymraeg a'r iaith Saesneg ar y sail eu bod yn gyfartal** yng nghyhoeddiadau dwyieithog yr holl adroddiadau a'r cyhoeddusrwydd y cyfeirir atynt yn yr Adroddiad Blynyddol hwn. Fodd bynnag mae'r cynllun hefyd yn cynnwys llawer o fesurau manwl eraill i ategu'r egwyddor a chyflenwir copi o'r adroddiad llawn ar gais neu gellir cael gafael arno ar wefan y Comisiwn.

Hyfforddiant a Thechnoleg Gwybodaeth

- 5.9 Mynychwyd cyrsiau hyfforddiant datblygu staff yn ystod y flwyddyn.

6. CYFRIFON

RHAGAIR I'R CYFRIFON

ar gyfer y flwyddyn ddaeth i ben 31 Mawrth 2002

Cefndir Statudol

- 6.1 Sefydlwyd Comisiwn Ffiniau Llywodraeth Leol i Gymru o dan Adran 53 Deddf Llywodraeth Leol 1972 at ddibenion arolygu ardaloedd a threfniadau etholiadol llywodraeth leol yng Nghymru.
- 6.2 O 1 Ebrill 1995 daeth y Comisiwn yn Gorff Cyhoeddus An-Adrannol wedi'i ariannu drwy Grant-mewn-Cymorth gan y Swyddfa Gymreig ac ers 1 Gorffennaf 1999, yn Gorff Cyhoeddus a Noddir gan y Cynulliad (ASPB).
- 6.3 Swyddogaeth gyffredinol y Comisiwn, fel y nodwyd yn Neddf 1972 yw "cyflwyno cynigion i Gynulliad Cenedlaethol Cymru i weithredu newidiadau sy'n ymddangos i'r Comisiwn yn rhai sy'n ddymunol er budd llywodraeth leol effeithiol a chyfleus".
- 6.4 Y prif ddyletswyddau yn ôl y ddeddf yw:
- i) Cynnal arolygon o'r holl ardaloedd llywodraeth leol yng Nghymru at ddiben ystyried a ddylid cynnig newidiadau i Gynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n ymddangos yn rhai sy'n ddymunol i'r Comisiwn er budd llywodraeth leol effeithiol a chyfleus;
 - ii) Ystyried ceisiadau am arolygon gan awdurdodau lleol yn ogystal ag argymhellion gan brif gynghorau sy'n codi o'u harolygon cymunedol eu hunain;
 - iii) Ystyried canlyniadau arolygon a gynhaliwyd naill ai gan y Comisiwn neu gan awdurdodau lleol a gwneud argymhellion i Gynulliad Cenedlaethol Cymru;
 - iv) Cynnal arolwg o Gymru gyfan, neu o un neu fwy o ardaloedd llywodraeth leol neu rannau o ardaloedd o'r fath yng Nghymru, fel y cyfarwyddwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru; ac
 - v) O dan ddarpariaethau Adran 64 newydd a ychwanegwyd at Ddeddf 1972 gan Adran 6 Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994, cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl etholiad cyffredin cynghorwyr ar gyfer unrhyw un o'r prif ardaloedd yng Nghymru a gynhaliwyd ym 1995 i:
 - a) Cynnal arolwg o'r trefniadau etholiadol ar gyfer yr ardal honno gyda'r bwriad o ystyried y trefniadau etholiadol yn y dyfodol; a
 - b) Llunio cynigion ar gyfer y trefniadau hynny.
- 6.5 Paratowyd y cyfrifon hyn yn unol â Chyfarwyddyd Cyfrifon gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru, gyda chytundeb y Trysorlys.

Arolwg o'r Gweithgareddau

- 6.6 Arolygon ffin fu'r rhan fwyaf o waith y Comisiwn yn ystod y flwyddyn. Fel y nodir yn yr Adroddiad Blynyddol, cwblhaodd y Comisiwn bedwar arolwg a chwblhau'r rhan fwyaf o'u harolwg o'r ffin rhwng Sir Ddinbych a Wrecsam.
- 6.7 Mae'r prif gynghorau yn gyfrifol am gynnal arolygon o ardaloedd cymunedol a threfniadau etholiadol cymunedol. Cyflwynodd un prif gyngor argymhellion ar gyfer newidiadau i ardaloedd cymunedol i'r Comisiwn eu hystyried yn ystod y flwyddyn, er y cafwyd trafodaethau gyda sawl cyngor mewn perthynas â'r gwaith hwn drwy gydol y flwyddyn.
- 6.8 Cyflawnodd y Comisiwn eu goblygiadau o ran rheolaeth gorfforaethol yn unol â'u Datganiad Rheoli a'u Memorandwm Ariannol, Cod Ymarfer Gorau'r Comisiynwyr a'r Cynllun Iaith Gymraeg. Parhaodd swydd yr Ysgrifennydd yn un rhan amser i adlewyrchu lefel y gwaith a wneir ar ôl cwblhau rhaglen yr arolygon etholiadol.

Canlyniadau a Dosbarthiadau

- 6.9 Roedd y diffyg ar gyfer y cyfnod yn £699 ac fe'i trosglwyddwyd i'r cronfeydd wrth gefn. Cyfanswm arian y llywodraeth ar 31 Mawrth 2002 oedd £13,363.

Polisi Talu

- 6.10 Polisi talu'r Comisiwn yw talu pob anfoneb o fewn 30 diwrnod ar ôl ei derbyn. Mae'r polisi hwn yn unol â'r gofynion a nodwyd yn Government Accounting ac mae'n dilyn Cod Talu'n Brydlon y CBI. Yn 2001/2002, derbyniodd y Comisiwn 217 o anfonebau a thalodd 92% ohonynt o fewn 30 diwrnod.

Datblygiadau yn y Dyfodol

- 6.11 Bydd arolygon trefniadau etholiadol eraill yn dibynnu ar unrhyw gyfarwyddiadau a gyhoeddir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru neu geisiadau gan brif gynghorau.
- 6.12 Mae'r Comisiwn o dan rwymedigaeth barhaus i gynnal arolygon o ardaloedd prif gynghorau ac ystyried unrhyw argymhellion a wneir gan brif gynghorau mewn perthynas ag arolygon o ardaloedd cymunedol a gynhaliwyd ganddynt.
- 6.13 O 1 Ionawr 2002 cymerodd Ysgrifenyddiaeth y Comisiwn gyfrifoldeb dros ddarparu Ysgrifenyddiaeth i Gomisiwn Ffiniau Cymru ar gyfer ei Bumed Arolwg Cyffredinol o'r etholaethau seneddol yng Nghymru o dan Femorandwm Cytundeb rhwng Cynulliad Cenedlaethol Cymru, yr Adran Trafnidiaeth, Llywodraeth Leol a'r Rhanbarthol a'r Swyddfa Ystadegau Gwladol. Disgwylir i Bumed Arolwg Cyffredinol Comisiwn Ffiniau Cymru ddechrau ym mis Rhagfyr 2002 a chaiff ei gwblhau erbyn mis Rhagfyr 2006.
- 6.14 O dan y Memorandwm Cytundeb caiff gwariant yr aed iddo gan Ysgrifenyddiaeth Comisiwn Ffiniau Cymru ei gwrdd gan Grant-mewn-Cymorth y Comisiwn a'i adennill gan yr Adran Trafnidiaeth, Llywodraeth Leol a'r Rhanbarthau gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru. £8,139 oedd gwariant y Comisiwn yn ymwneud â Chomisiwn Ffiniau Cymru yn ystod y cyfnod mis Ionawr i mis Mawrth 2002.

Aelodau'r Comisiwn

6.15 Cafwyd newid yn Aelodau'r Comisiwn yn ystod y flwyddyn bresennol, sef:

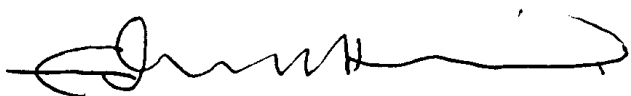
Yr Athro E Sunderland OBE LL	(Cadeirydd, hyd at 31 ^{ain} Rhagfyr 2001)
E F L FitzHugh OBE DL	(Dirprwy Gadeirydd, hyd at 31 ^{ain} Rhagfyr 2001)
Mrs S G Smith	(Aelod ac yna Gadeirydd o 1 ^{af} Ionawr 2002)
Mr. J.E. Davies	(Dirprwy Gadeirydd o 1 ^{af} Ionwr 2002)
Mr D.H. Roberts	(Aelod o 1 ^{af} Ionawr 2002)

6.16 Penodwyd Mrs Smith, Mr Davies a Mr Roberts fel Cadeirydd, Dirprwy Gadeirydd ac Aelod yn y drefn honno gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar 1^{af} Ionawr 202. Mae eu penodiadau ar gyfer tymor sefydlog o 3 blynedd ac maent yn rhedeg tan 31^{ain} Rhagfyr 2004.

Penodi Archwilwyr

6.17 Archwilydd Cyffredinol Cymru yw archwilydd penodedig y Comisiwn.

6.18 Cyfarfu'r Pwyllgor Archwilio, a gaiff ei gadeirio gan y Dirprwy Gadeirydd, bedair gwaith yn ystod y flwyddyn i ystyried pob adroddiad gan yr archwilwyr mewnol ac allanol a gweinyddu polisi twyll a gweithdrefn gwyno y Comisiwn.

EDWARD H LEWIS

Swyddog Cyfrifo
3 Medi 2002

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R COMISIWN A'R YSGRIFENNYDD

Mae gofyn i'r Comisiwn baratoi datganiad cyfrifon ar y ffurf ac ar y sail a benderfynwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru gyda chaniatâd y Trysorlys. Paratoir y cyfrifon ar sail croniadau ac mae'n rhaid iddynt roi golwg gwir a theg o gyflwr busnes y Comisiwn ar ddiwedd y flwyddyn a'u hincwm a'u gwariant, cyfanswm yr enillion a'r colledion cydnabyddedig, a'r llifau arian ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon mae'n ofynnol i'r Comisiwn:

- i) Ufuddhau i'r cyfarwyddyd cyfrifon a gyhoeddwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru gyda chaniatâd y Trysorlys, gan gynnwys y gofynion cyfrifo a datgelu perthnasol, a chymhwyso polisiau cyfrifo addas yn gyson;
- ii) Barnu a gwneud amcangyfrifon ar sail resymol;
- iii) Nodi a ddilynwyr safonau cyfrifo cymwys, a datgelu ac esbonio unrhyw wryiadau materol yn y datganiadau ariannol; a
- iv) Paratoi'r datganiadau ariannol ar y sail busnes parhaus, oni bai ei bod yn amhriodol i dybio y bydd yr endid yn parhau i weithredu.

Mae Swyddog Cyfrifo Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi penodi yr uwch swyddog llawn amser, yr Ysgrifennydd, fel Swyddog Cyfrifo y Comisiwn. Mae ei gyfrifoldebau perthnasol fel Swyddog Cyfrifo, yn cynnwys ei gyfrifoldeb dros briodoldeb a rheoleidd-dra yr arian cyhoeddus a thros gadw cofnodion cywir, wedi eu nodi ym Memorandwm Swyddogion Cyfrifo Cynulliad Cenedlaethol Cymru a gyhoeddwyd gan y Trysorlys.

DATGANIAD AR Y SYSTEM O REOLI ARIAN YN FEWNOL

Fel Swyddog Cyfrifo, mae gennyf gyfrifoldeb dros gynnal system gadarn o reoli arian yn fewnol sy'n cynorthwyo'r gwaith o gyflawni polisiau, nodau ac amcanion y Comisiwn, a osodwyd gan Weinidog y Cynulliad, tra'n diogelu'r cronfeydd cyhoeddus ac asedau'r Comisiwn yr wyf yn gyfrifol drostynt yn bersonol, yn unol â'r cyfrifoldebau a benodwyd i mi yn Government Accounting.

Cynlluniwyd y system o reoli arian yn fewnol i reoli yn hytrach nag i ddileu'r risg o fethiant i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion; felly dim ond sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd y gall ei ddarparu ac nid sicrwydd absoliwt.

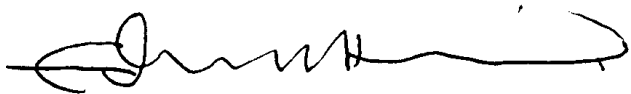
Mae'r system o reoli arian yn fewnol yn seiliedig ar broses barhaus a gynlluniwyd i nodi'r brif risg i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion y Comisiwn, i werthuso natur a graddau'r risgiau hynny a'u rheoli'n effeithlon, yn effeithiol ac yn economaidd. Sefydlwyd y broses hon yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2002 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad blynyddol a'r cyfrifon ac yn unol â chanllaw'r Trysorlys.

Fel Swyddog Cyfrifo, mae gennyf hefyd gyfrifoldeb dros adolygu effeithiolrwydd y system o reoli arian yn fewnol. Mae'r Comisiwn wedi sefydlu'r gweithdrefnau canlynol:

- Sefydlu dangosyddion risg allweddol;
- Cynnal cofrestr o risgiau;
- Adroddiadau gan y Swyddog Cyfrifo i'r Pwyllgor Archwilio ar weithgareddau rheoli arian yn fewnol;
- Pwyllgor Archwilio sy'n cwrdd bob chwarter;
- Adroddiadau blynyddol gan yr Archwilwyr Mewnol, hyd at y safonau a ddiffiniwyd yn Llawlyfr Archwilio Mewnol y Llywodraeth;
- Cyfarfodydd rheoli a gynhelir yn fisol i ystyried cynlluniau a chyfeiriad strategol yr Ysgrifenyddiaeth;

Caiff fy arolwg o effeithiolrwydd y system o reoli arian yn fewnol ei lywio gan waith yr archwilwyr mewnol a'r rheolwyr gweithredol yn y Comisiwn sydd â chyfrifoldeb dros ddatblygu a chynnal y fframwaith rheoli arian yn fewnol, a'r sylwadau a wneir gan yr archwilwyr allanol yn eu llythyr rheoli ac mewn adroddiadau eraill.

Gwnaed trefniadau i ddisodli'r system wybodaeth bresennol gyda'r un a ddefnyddir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Caiff y system hon ei chynnal gan gontractwyr Cynulliad Cenedlaethol Cymru gan ddileu risg sylweddol o fethiant yn y system o'r Comisiwn.

EDWARD H LEWIS

Swyddog Cyfrifo
3 Medi 2002

TYSTYSGRIF AC ADRODDIAD YR ARCHWILYDD CYFFREDINOL I AELODAU CYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

Rwyf wedi archwilio'r datganiadau ariannol ar dudalennau 17 i 26. Paratowyd y datganiadau ariannol hyn o dan y confensiwn cost hanesyddol fel y'i diwygiwyd drwy ailbriso asedau sefydlog penodol a'r polisïau cyfrifo a nodir ar dudalennau 21 a 22.

Priod gyfrifoldebau'r Comisiwn, yr Ysgrifennydd a'r Archwilydd

Fel y disgrifiwyd ar dudalen 13 mae'r Comisiwn a'r Ysgrifennydd yn gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol ac am sicrhau cysondeb y trafodion ariannol. Mae'r Comisiwn a'r Ysgrifennydd hefyd yn gyfrifol am baratoi cynnwys yr Adroddiad Blyneddol. Mae fy nghyfrifoldebau i, fel archwilydd annibynnol, wedi'u harwain gan y Bwrdd Arferion Archwilio ac arweiniad moesol y proffesiwn archwilio.

Rwyf yn adrodd fy marn ar p'un a yw'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun teg a chywir ac a ydynt wedi'u paratoi yn briodol yn unol â chyfarwyddiadau a wnaed gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac a yw'r gwariant a'r incwm ym mhob ystyr berthnasol wedi eu cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac a yw'r trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu. Rwyf hefyd yn adrodd os nad yw'r Rhagair, yn fy marn i, yn gyson â'r datganiadau ariannol, neu os nad yw'r Comisiwn wedi cadw cyfrifon priodol, neu os nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Rwyf yn darllen y wybodaeth arall a gynhwysir yn yr Adroddiad Blyneddol ac yn ystyried a yw'n gyson â'r datganiadau ariannol archwiliedig. Ystyriaif a oes unrhyw oblygiadau i'm tystysgrif os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau amlwg neu rywbeth perthnasol sy'n anghyson â'r datganiadau ariannol.

Rwyf yn adolygu p'un a yw'r datganiad ar dudalen 14 yn adlewyrchu cydymffurfiaeth y Comisiwn ag arweiniad y Trysorlys 'Rheolaeth gorfforaethol: datganiad ar y system o reoli arian yn fewnol'. Rwyf yn nodi os nad yw'n bodloni'r gofynion a bennwyd gan y Trysorlys, neu os yw'r datganiad yn gamarweiniol neu'n anghyson â gwybodaeth arall yr wyf yn ymwybodol ohoni o'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol.

Sail y farn

Cynhaliiais fy archwiliad yn unol â Safonau Archwilio y Deyrnas Unedig a gyhoeddwyd gan y Bwrdd Arferion Archwilio. Mae archwiliad yn cynnwys archwilio, ar sail prawf, y dystiolaeth sy'n berthnasol i symiau, datgeliadau a chysondeb y trafodion ariannol a gafodd eu cynnwys yn y datganiadau ariannol. Mae hefyd yn cynnwys asesiad o'r amcangyfrifon a'r dyfarniadau arwyddocaol a wnaed gan y Comisiwn a'r Ysgrifennydd wrth baratoi'r datganiadau ariannol, ac a yw'r polisïau cyfrifo yn briodol i amgylchiadau'r Comisiwn, wedi eu cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol.

Rwyf wedi cynllunio a chyflawni fy archwiliad er mwyn casglu'r holl wybodaeth a'r esboniadau a oedd yn angenrheidiol yn fy marn i er mwyn i mi gael digon o dystiolaeth i roi sicrwydd rhesymol nad oes camddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol, boed hynny wedi ei achosi drwy gamgymeriad, neu drwy dwyll neu anghysondeb arall a bod y gwariant a'r incwm ym mhob ystyr berthnasol wedi eu cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli. Rwyf hefyd wedi gwerthuso pa mor ddigonol yn gyffredinol yw cyflwyniad y wybodaeth yn y datganiadau ariannol wrth lunio fy marn.

Barn

Yn fy marn i:

- i) mae'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun teg a chywir o gyflwr busnes y Comisiwn Ffiniau Llywodraeth Leol i Gymru ar 31 Mawrth 2002 ac o'r diffyg, cyfanswm yr enillion a'r colledion cydnabyddedig, a'r llifau arian ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ac fe'u paratowyd yn briodol yn unol â'r cyfarwyddiadau a wnaed gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru; a
- ii) mae'r gwariant a'r incwm, ym mhob ystyr berthnasol, wedi eu cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac mae'r trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli.

Nid oes gennyf unrhyw sylwadau i'w gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

John Bourn
Archwilydd Cyffredinol Cymru
11 Medi 2002

Swyddfa Archwilio Genedlaethol
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

COMISIWN FFINIAU LLYWODRAETH LEOL I GYMRU

CYFRIF INCWM A GWARIANT

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2002

	Nodiadau	2002	2001
		£	£
INCWM GROS			
Grant-mewn-Cymorth	2	261,202	295,093
Trosglwyddo o Gronfa Wrth Gefn Grantiau'r Llywodraeth	9	5,469	8,326
		<u>266,671</u>	<u>303,419</u>
GWARIANT			
Costau staff	3	112,545	132,583
Dibrisiant	5	5,469	8,326
Cost tybiannol: Cost Cyfalaf		729	984
Costau gweithredu eraill	4	149,224	165,323
		<u>267,967</u>	<u>307,216</u>
Diffyg gweithredu		(1,296)	(3,797)
Llog derbyniadwy		308	1,078
Gwrth-droi cost tybiannol y cyfalaf		729	(984)
Swm y gellir ei ildio i Gynulliad Cenedlaethol Cymru		(440)	(901)
Diffyg ar gyfer y flwyddyn a drosglwyddwyd i'r cronfeydd wrth gefn		(699)	(2,636)
DATGANIAD CRONFEYDD CADW			
Gwarged wedi'i gadw a ddygwyd ymlaen		1,987	4,623
Diffyg ar gyfer y flwyddyn		(699)	(2,636)
Gwarged wedi'i gadw a gariwyd ymlaen		1,288	1,987

Ystyrir pob gweithgaredd yn weithgaredd parhaus

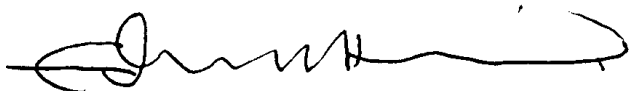
Mae'r nodiadau ar dudalennau 21 i 26 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

COMISIWN FFINIAU LLYWODRAETH LEOL I GYMRU

MANTOLEN
ar 31 Mawrth 2002

	Nodiadau	2002		2001	
		£	£	£	£
ASEDAU SEFYDLOG					
Asedau Sefydlog Cyffyrddadwy	5		12,075		8,938
ASEDAU CYFREDOL					
Dyledwyr a rhagdaliadau	6	14,548		1,986	
Arian yn y banc/mewn llaw		<u>4,011</u>		<u>66,556</u>	
				68,542	
CREDYDWYR					
Symiau'n ddyledus o fewn blwyddyn	7	<u>(17,271)</u>		<u>(66,555)</u>	
ASEDAU CYFREDOL NET					
			1,288		1,987
CYFANSWM YR ASEDAU NET					
			<u>13,363</u>		<u>10,925</u>
ARIANNWYD GAN:					
Cyfrif Wrth Gefn Grantiau'r Llywodraeth	9		12,075		8,938
Cyfrif Incwm a Gwariant	9		1,288		1,987
CRONFEYDD Y LLYWODRAETH					
			<u>13,363</u>		<u>10,925</u>

Mae'r nodiadau ar dudalennau 21 i 26 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

EDWARD H LEWIS
Ysgrifennydd a Swyddog Cyfrifo
3 Medi 2002

COMISIWN FFINIAU LLYWODRAETH LEOL I GYMRU

DATGANIAD LLIF ARIAN

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2002

Cysoni gwarged gweithredu i fewnlif arian parod net o weithgareddau gweithredu

	Nodiadau	2002	2001
		£	£
Diffyg gweithredu		(1,296)	(3,797)
Addasiad ar gyfer cost dybiannol – Cost Cyfalaf		729	984
Dibrisiant		5,469	8,326
(Cynnydd)/gostyngiad mewn dyledwyr		(12,562)	2,638
Gostyngiad mewn credydwyr		(49,284)	(15,389)
Trosglwyddo o Gronfa Wrth Gefn Grantiau'r Llywodraeth		(5,469)	(8,326)
All-lif arian parod net o weithgareddau gweithredu		(62,413)	(15,564)

DATGANIAD LLIF ARIAN

All-lif arian parod net o weithgareddau gweithredu		(62,413)	(15,564)
Elw o fuddsoddi a gwasanaethu cyllid	10	(132)	177
Gwariant cyfalaf	10	(8,606)	-
Cyllido	10	8,606	-
Gostyngiad mewn arian parod		(62,545)	(15,387)

Cysoni llif arian parod i symudiad mewn cronfeydd net

Gostyngiad mewn arian parod am y cyfnod		(62,545)	(15,387)
Cronfeydd net ar 1 Ebrill 2001		66,556	81,943
Cronfeydd net ar 31 Mawrth 2002		4,011	66,556

Mae'r nodiadau ar dudalennau 21 i 26 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

COMISIWN FFINIAU LLYWODRAETH LEOL I GYMRU

DATGANIAD O GYFANSWM YR ENILLION A'R COLLEDION CYDNABYDDEDIG ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2002

	2002	2001
	£	£
Diffyg am y flwyddyn ariannol	(699)	(2,636)
Symudiad yng Nghronfa Wrth Gefn Grantiau'r Llywodraeth	3,137	(8,326)
Cyfanswm yr enillion a'r (colledion) cydnabyddedig am y flwyddyn	<u>2,438</u>	<u>(10,962)</u>

Mae'r nodiadau ar dudalennau 21 i 26 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

COMISIWN FFINIAU LLYWODRAETH LEOL I GYMRU

NODIADAU I'R DATGANIADAU ARIANNOL

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2002

1. POLISI'AU CYFRIFO

1.1 Confensiwn Cyfrifo

Paratoir y cyfrifon o dan y confensiwn cost hanesyddol ac eithrio y caiff asedau sefydlog, lle bo hynny'n briodol, eu cario ar y gwerth i'r busnes yn ôl costau cyfredol. Heb gyfyngu ar y wybodaeth a roddir, mae'r cyfrifon yn bodloni gofynion cyfrifo a datgelu Deddf Cwmnïau 1985 a'r safonau cyfrifo a gyhoeddwyd neu a fabwysiadwyd gan y Bwrdd Safonau Cyfrifo i'r graddau bod y gofynion hynny'n gymwys. Eithrir y Comisiwn o'r gofynion i gynhyrchu nodyn o enillion a cholledion cost hanesyddol o dan Safon Cofnodi Ariannol Rhif 3.

1.2 Priso asedau sefydlog

Nodir asedau sefydlog ar eu gwerth i'r Comisiwn trwy gyfeirio at gostau adnewyddu cyfredol llai dibrisiant. Caiff asedau sefydlog eu cyfalafu ar gost eu prynu a'u gosod lle mae'r gost honno'n fwy na £500 a chânt eu hailbrisio yn flynyddol gan ddefnyddio mynegiad priodol. Ym marn y Comisiwn, nid oes gwahaniaeth materol rhwng y gost hanesyddol o gael dodrefn ac offer swyddfa newydd a'r gost gyfredol. Dilëir costau meddalwedd cyfrifiadur fel rhai gwirioneddol.

1.3 Dibrisiant

Cyfrifir dibrisiant asedau sefydlog i ddileu eu cost neu brisiad dros amcangyfrif eu bywydau defnyddiol fel a ganlyn:

Offer cyfrifiadur	5 mlynedd
Dodrefn ac offer swyddfa	5 mlynedd

1.4 Grantiau'r Llywodraeth

Credydgrantaiau o natur refeniw i incwm yn y flwyddyn y maent yn berthnasol iddi.

Caiff grantiau llywodraeth, y gellir eu derbyn am wariant cyfalaf, eu credydu i Gronfa Grant Wrth Gefn y Llywodraeth a'u rhyddhau i'r cyfrif incwm a gwariant dros fywyd defnyddiol disgwylidig yr asedau perthnasol drwy symiau hafal.

1.5 Treth ar Werth (TAW)

Nid yw'r Comisiwn wedi'i gofrestru ar gyfer TAW. Mae'r holl wariant a phryniannau asedau sefydlog yn cynnwys y TAW berthnasol.

1.6 Pensiynau

Telir symiau priodol i'r Tâl-feistr Cyffredinol sy'n cynrychioli rhwymedigaethau croniadol Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil o ran pensiynau a budd-daliadau eraill tebyg i bobl a gyflogir gan y Comisiwn ac o ran y treuliau gweinyddol y gellir eu priodol i'r rhwymedigaethau a'u clirio. Mae Cynllun Pensiwn y Prif Wasanaeth Sifil yn Gynllun Pensiwn Aml-Gyflogwr ac am y flwyddyn sy'n cael ei hadolygu mae'r Comisiwn wedi trin y cynllun fel cynllun cyfraniad penodol fel y caniateir o dan FRS 17.

1.7 Costau Tybiannol

Cost Cyfalaf

Fel y cyfarwyddir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru, cynhwysir tâl cyfalaf tybiannol sy'n adlewyrchu cost y cyfalaf a ddefnyddir yn y costau gweithredu ac fe'i cyfrifir ar 6% o'r cyfalaf a ddefnyddir ar gyfartaledd.

1.8 Rheoli Risg Ariannol

Nid oes gan y Comisiwn unrhyw fenthyciadau ac mae'n dibynnu'n bennaf ar grantiau'r Cynulliad Cenedlaethol am ei ofynion arian parod, ac felly nid yw'n agored i risg hylifedd. Hefyd nid oes ganddo unrhyw adneuon perthnasol, a chaiff yr holl asedau ac atebolrwydd perthnasol eu dosbarthu mewn sterling, felly nid yw'n agored i risg cyfradd llog neu risg arian cyfred.

2. GRANT-MEWN-CYMORTH

	2002 £	2001 £
Grant-mewn-Cymorth a dderbyniwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru	256,592	310,832
Mwy: Swm i'w dderbyn gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru	13,216	-
Llai: Swm i'w ad-dalu i Gynulliad Cenedlaethol Cymru	-	(15,739)
Llai: Grant-mewn-Cymorth am wariant cyfalaf	(8,606)	-
Grant-mewn-Cymorth a gredydwyd i'r cyfrif Incwm a Gwariant	261,202	295,093

3. COSTAU STAFF AC AELODAU:

	2002 £	2001 £
i) Costau Staff ac Aelodau		
Tâl Aelodau'r Comisiwn	13,864	16,670
Cyflogau	81,081	94,657
Yswiriant Gwladol Cyflogwyr	6,477	7,839
Costau pensiwn	11,123	13,417
	112,545	132,583
Nifer y staff a gyflogwyd yn ystod y flwyddyn ariannol ar gyfartaledd	4	5

Nid enillodd unrhyw un o staff y Comisiwn fwy na £30,000.

ii) Mae cyflogeion y Comisiwn yn Weision Sifil y mae amodau Deddf Pensiwn 1965 a 1972 a diwygiadau dilynol yn gymwys iddynt. Ar gyfer 2001-2002 talwyd cyfraniadau (ac eithrio TAW) o £7,342 (2000-2001 £6,107) i'r Tâl-feistr Cyffredinol ar gyfraddau a bennwyd o bryd i'w gilydd gan Actiwari'r Llywodraeth ac a gynghorwyd gan y Trysorlys. Ar gyfer 2001-2002 roedd y cyfraddau'n amrywio rhwng 12.0% a 16.5% o'r cyflog gros yn dibynnu ar gyflog y cyflogai.

iii) **Tâl Aelodau'r Comisiwn**

Roedd tâl aelodau'r Comisiwn yn ymwneud yn gyfan gwbl â'r gwasanaethau a ddarparwyd yn ystod y flwyddyn. Ni wnaed unrhyw gyfraniadau pensiwn.

Cyflog Cadeirydd y Comisiwn, sef yr un a gafodd y cyflog uchaf hefyd, oedd £6,132 (2000-01: £7,584). Talwyd llai na £5,000 yr un i aelodau eraill y Comisiwn.

iv) **Cyflogau a Phensiynau**

Yn unol â Chod Greenbury a DAO (GEN) 3/00, gofynnir i Gomisiwn Ffiniau Llywodraeth Leol i Gymru ddatgelu'r manylion canlynol yn ymwneud â thâl uwch aelodau o'r staff gan gynnwys y rhai hynny sy'n gyfrifol am adrannau llunio polisi:-

Enw a Theitl	Oedran	Cyflog	Cynnydd Gwirioneddol mewn Pensiwn pan yn 60 oed	Cyfanswm y Pensiwn a Gronnwyd pan yn 60 oed ar 31 Mawrth 02
		£ (k)	£ (k)	£ (k)
Edward Lewis Ysgrifennydd	54	20 – 25	0 – 2.5	0 – 5
Steve Halsall Arweinydd Tîm	46	25 – 30	0 – 2.5	5 – 10

Dechreuodd yr Ysgrifennydd presennol yn ei swydd ar 1 Ebrill 2001 o dan gontract sefydlog dwy flynedd a hanner (wedi adnewyddu), yn seiliedig ar wythnos waith dri diwrnod yr wythnos. Ei dâl yn ystod y flwyddyn oedd £24,479 ac roedd yn cynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr o £3,782 (2000-01: £39,750, gan gynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr o £5,517). (Mae cyflog yr Ysgrifennydd yn cynnwys bonws perfformiad). Mae'r Ysgrifennydd yn aelod cyffredin o Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Roedd cyfraniadau cyflogwr i'r cynllun yn 16.5% o gyflog yr Ysgrifennydd.

v) **Pensiynau**

Darperir buddiannau pensiwn drwy brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS). Mae hwn yn gynllun statudol sy'n darparu buddiannau ar sail "cyflog terfynol" ar ôl cyrraedd yr oedran ymddeol arferol sef 60. Mae buddiannau'n cronni ar gyfradd o 1/80^{fed} o'r cyflog pensiyniadwy ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Yn ogystal, mae un taliad sy'n gyfwerth â 3 blynedd o bensiwn yn daladwy adeg ymddeol. Mae'r aelodau'n talu cyfraniadau o 1.5% o'r enillion pensiyniadwy. Bydd pensiynau'n cynyddu o ran taliad yn unol â'r Mynegai Prisiau Manwerthu. Pan fydd person yn marw, bydd y pensiynau'n daladwy i'r cymar sy'n goroesi ar gyfradd o hanner pensiwn yr aelod. Os bydd person yn marw tra yn ei swydd, bydd y cynllun yn talu un taliad sydd ddwywaith y cyflog pensiyniadwy a bydd hefyd yn darparu ychwanegiad

gwasanaeth wrth gyfrif pensiwn y cymar. Mae'r ychwanegiad yn dibynnu ar hyd y gwasanaeth ac ni all fod yn hwy na 10 mlynedd. Mae ymddeoliad meddygol yn bosibl os bydd person yn ddifrifol wael. Yn yr achos hwn, caiff pensiynau eu talu ar unwaith heb ostyngiad actiwaraid a gydag ychwanegiad gwasanaeth fel yn achos pensiynau gwŷr/gwragedd gweddw.

vi) **Cofrestr Rhoddion**

Mae'r Comisiwn hefyd yn gweithredu cofrestr rhoddion. Ni dderbyniwyd unrhyw roddion yn ystod y flwyddyn.

4. **COSTAU GWEITHREDU ERAILL**

	2002 £	2001 £ (ainnodwyd)
Teithio a Chynhaliaeth:		
Staff	6,925	1,843
Aelodau'r Comisiwn	8,219	8,302
Ffioedd Cwrs a Hyfforddi Staff	1,297	165
Ffi Archwilio Allanol	6,360	4,780
Hysbysebu	15,324	25,809
Cyfieithu	10,624	7,468
Argraffu, post a deunydd papur	14,880	12,987
Ffôn	5,325	4,026
Costau adeiladau ac ystafelloedd	71,343	65,744
Llogi peiriannau swyddfa	1,493	1,968
Cyfreithiol a phroffesiynol	6,334	7,508
Costau cyfrifiadurol di-gyfalaf	159	2,189
Ffioedd ymgynghori	--	21,738
Arall	941	796
	<u>149,224</u>	<u>165,323</u>

5. **ASEDAU SEFYDLOG CYFFYRDDADWY**

	Offer Cyfrifiadurol £	Dodrefn ac Offer Swyddfa £	Cyfanswm £
Cost neu Brisiad			
Ar 1 Ebrill 2001	32,214	19,792	52,006
Ychwanegiadau	7,686	920	8,606
Ar 31 Mawrth 2002	<u>39,900</u>	<u>20,712</u>	<u>60,612</u>
Dibrisiant			
Ar 1 Ebrill 2001	24,786	18,282	43,068
Darparwyd yn ystod y flwyddyn	4,530	939	5,469
Ar 31 Mawrth 2002	<u>29,316</u>	<u>19,221</u>	<u>48,537</u>
Gwerth Llyfr Net			
Ar 31 Mawrth 2002	<u>10,584</u>	<u>1,491</u>	<u>12,075</u>
Ar 1 Ebrill 2001	7,428	1,510	8,938

Ni fu ymrwymiadau i brynu asedau sefydlog ar 31 Mawrth 2002.

6. DYLEDWYR A RHAGDALIADAU

	2002 £	2001 £
Grant Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n ad-daladwy	13,216	-
Rhagdaliadau	1,332	1,986
	<u>14,548</u>	<u>1,986</u>

7. CREDYDWYR: symiau yn ddyledus o fewn blwyddyn

	2002 £	2001 £
Credydwyr masnach	5,518	37,798
Grant-mewn-Cymorth Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn addaladwy	-	15,739
Treth a Nawdd Cymdeithasol	3,118	4,478
Croniadau	8,635	8,540
	<u>17,271</u>	<u>66,555</u>

8. PRYDLESAU GWEITHREDU

	Adeiladau		Peiriannau Swyddfa	
	2002 £	2001 £	2002 £	2001 £
Ymrwymiadau Blynyddol o dan brydlesau gweithredu sy'n dod i ben:				
Ymhen blwyddyn	-	-	-	3,363
Ymhen dwy i bum mlynedd	-	-	-	-
Ymhen mwy na phum mlynedd	65,712	65,712	-	-

9. SYMUDIADAU YNG NGHRONFEYDD Y LLYWODRAETH

	Grant Llywodraeth Wrth Gefn £	Cyfrif Incwm a Gwariant £	Cyfanswm £
Gwarged ar gyfer y flwyddyn		(699)	(699)
Grant sy'n berthnasol i wariant cyfalaf	8,606		8,606
Grant a ryddhawyd i'r incwm gweithredu	(5,469)		(5,469)
Symudiad yng Nghronfeydd y Llywodraeth am y flwyddyn	3,137	(699)	2,438
Cronfeydd y Llywodraeth ar 1 Ebrill 2001	8,938	1,987	10,925
Cronfeydd y Llywodraeth ar 31 Mawrth 2002	<u>12,075</u>	<u>1,288</u>	<u>13,363</u>

10. NODIADAU I'R DATGANIAD LLIF ARIAN

LLIFAU ARIAN GROS

	2002	2001
	£	£
<u>Elw o fuddsoddi a gwasanaethu cyllid</u>		
Llog a dderbyniwyd	308	1,078
Llog a dalwyd i Gynulliad Cenedlaethol Cymru	(440)	(901)
	<u>(132)</u>	<u>177</u>
<u>Gwariant cyfalaf</u>		
Taliadau i gaffael asedau sefydlog cyffyrddadwy	<u>8,606</u>	<u>-</u>
<u>Cyllido</u>		
Swm a dderbyniwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar gyfer gwariant cyfalaf	<u>8,606</u>	<u>-</u>

11. TRAFODION PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae'r Comisiwn Ffiniau Llywodraeth Leol i Gymru yn Gorff Cyhoeddus a Noddir gan y Cynulliad (ASPB) a noddir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru, (gan y Swyddfa Gymreig yn flaenorol).

Ystyrir Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn barti cysylltiedig. Yn ystod y flwyddyn, mae'r Comisiwn wedi cynnal amrywiol drafodion perthnasol gyda Chynulliad Cenedlaethol Cymru. Nid oes gan y Comisiwn unrhyw drafodion partion cysylltiedig eraill.

Nid oes unrhyw un o aelodau'r Comisiwn, y staff rheoli allweddol na phartion cysylltiedig eraill wedi cynnal unrhyw drafodion perthnasol gyda'r Comisiwn Ffiniau Llywodraeth Leol i Gymru yn ystod y flwyddyn.